మహాబీర్ గోప్

v.

బీహార్ లోని ఎస్టీ ఏటీటీ

(పి.బి. జి.ఎ.జె.ఎస్.డి.ఆర్. అగద్కర్ కె.సుబ్బారావు మరియు జె.ఆర్.ముధోల్కర్, జె.జె.)

క్రిమినల్ లా -నిర్మాణాత్మక హత్యకు జీవిత ఖైదు- మరణశిక్ష-చట్టబద్ధత-భారతీయ శిక్షాస్మృతి, 1860 (1860 చట్టం 45) సెక్షన్ 34, 149, 302, 303.

నిందితుడితో పాటు మరో పదకొండు మందిపై ఐపీసీ సెక్షన్ 147, 302, సెక్షన్ 34 కింద అభియోగాలు మోపి విచారించారు. ఈ పన్నెండు మంది వ్యక్తులు చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశంగా ఏర్పడ్డారని, వారి ఉమ్మడి లక్ష్యానికి అనుగుణంగా మారణాయుధాలతో అల్లర్లకు పాల్పడ్డారని, చీఫ్ హెడ్ వార్డర్, వాచ్ మెన్ లపై దాడి చేశారని, ఉమ్మడి వస్తువుపై ప్రాసిక్యూషన్ లో ఉన్న కొందరు సభ్యులు సీహెచ్ 1ఈఎఫ్ వార్డర్ మరణానికి కారణమయ్యారని ప్రాసిక్యూషన్ ఆరోపించింది. పిటిషనర్ యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష అనుభవిస్తున్నందున అతనిపై ఐపీసీ సెక్షన్ 303 కింద మరో అభియోగం మోపారు. నిందితులందరిపై అభియోగాలు మోపిన ట్రయల్ కోర్టుసెక్షన్ 303 ప్రకారం నిందితుడికి మరణశిక్ష విధించింది.

ఆ తర్వాత అప్పీలుదారుడు హైకోర్టును ఆశ్రయించడంతో అతనికి విధించిన మరణశిక్షను కూడా ప్రస్తావించారు.హైకోర్టుకు.. హైకోర్టు శిక్షను ధృవీకరించింది. మరణశిక్ష విధించి అప్పీలును కొట్టివేసింది. ప్రస్తుత విజ్ఞప్తి ఏంటంటే..ఈ కోర్టు మంజూరు చేసిన స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా దాఖలు చేయబడింది.

సెక్షన్ 303 కిందకు రావచ్చునేది అప్పీల్ లో ప్రధాన వాదన.జీవిత ఖైదుఅనుభవిస్తున్న వ్యక్తి స్వయంగా హత్య చేసి మారిన కేసుకు మాత్రమే వర్తిస్తుంది. సెక్షన్ 34 కింద నిర్మాణాత్మక బాధ్యతను ఆశ్రయించకుండా సెక్షన్ 302 కింద దోషిగా నిర్ధారించవచ్చు.

ముందస్తు ప్రణాళిక ప్రకారం ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు కలిసి పనిచేస్తే నేరానికి పాల్పడతారు.సెక్షన్ 34 జోక్యం చేసుకుని, ఒకరు చేసిన పనికి మరొకరు అదే విధంగా బాధ్యత వహించాలని పేర్కొంది.ఆయన ఒక్కడే.. సెక్షన్ 34 ప్రకారం నిర్దేశించిన నిబంధన ప్రభావం దృష్ట్యా సెక్షన్ 302/34 ప్రకారం ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారించిన చోట అతను హత్య నేరం చేశాడని చెప్పలేమనే వాదనను అంగీకరించడం కష్టం. 302/149 సెక్షన్ కింద పిటిషనర్ ను దోషిగా నిర్ధారించినా పరిస్థితి మరోలా ఉండేది కాదు. సెక్షన్ 303 కింద 10 సంవత్సరాలు జైలు శిక్ష అనుభవిస్తున్న వ్యక్తికి కూడా వర్తిస్తుంది. సెక్షన్ 34తో 302 చదవండి లేదా సెక్షన్ 302 కింద సెక్షన్ 149తో చదవండి.

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ పరిధి : క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 76 ఆఫ్ 1962.

క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరులో పాట్నా హైకోర్టు 1961 డిసెంబర్ 22 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుల నుండి అప్పీలు. 1961 యొక్క II8 మరియు 1961 యొక్క డెత్ రిఫరెన్స్ నెంబరు 2.పిటిషనర్ తరఫున ఎం.ఎస్.కె.శాస్త్రి.

ప్రతివాది తరఫున డి.పి.సింగ్, డి.గుప్తా.

1962. మే 4. హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో..

గజేంద్రగడ్కర్, జె-పిటిషనర్ మహాబీర్ గోపేతో పాటు మరో పదకొండు మందిపై భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 147 , 302, సెక్షన్ 34 ప్రకారం నేరాలకు పాల్పడినట్లు భాగల్పూర్ మొదటి అదనపు సెషన్స్ జడ్జి ముందు అభియోగాలు మోపారు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, 1959 జూన్ 12 వ రోజున లేదా దాని చుట్టుపక్కల, పిటిషనర్ మరియు ఇతర నిందితులు భాగల్పూర్ ప్రత్యేక కేంద్ర కారాగారంలో చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశాన్ని ఏర్పరుచుకున్నారు మరియు ఆ సభ యొక్క ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యమైన రాంబిలాష్ సింగ్, చీఫ్ హెడ్ వార్డర్ మొహమ్మద్ ఇలియాస్ మరియు రాత్రి వాచ్మెన్ పంచంద్ పంజియేర్. దాడి చేశారు. అలా 147 సెక్షన్ కింద చట్టవిరుద్ధంగా సమావేశమైన సభ్యులు నేరం చేశారు.

ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, పైన పేర్కొన్న రోజున లేదా అదే ప్రదేశంలో, సదరు సభ యొక్క ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యానికి ప్రాసిక్యూషన్ లో, అసెంబ్లీ సభ్యులుమారణాయుధాలతో అల్లర్లకు పాల్పడ్డారు, చీఫ్ హెడ్ వార్డర్ మరియు రెండు రాత్రి వాచ్ మెన్ లపై దాడి చేశారు, తద్వారా అసెంబ్లీ సభ్యులందరూ భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 148 ప్రకారం శిక్షించబడతారు.

పిటిషనర్ పై సెక్షన్ 303 ఐపీసీ కింద అదనపు అభియోగాలు మోపారు. ఈ అభియోగం కింద ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, నిందితుడు జీవిత ఖైదు అనుభవిస్తున్నప్పుడు సెక్షన్ 302/34 కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడ్డాడు కాబట్టి, సెక్షన్ 303 కిందఅప్పీలుదారుని దోషిగా నిర్ధారించిన ట్రయల్ జడ్జి 303 సెక్షన్ కింద అభియోగాలు మోపిన నేరాలను దోషిగా నిర్ధారించారు. అతనికి మరణశిక్ష విధించింది. ఈ అప్పీలు ఉద్దేశ్యం కోసం, చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశానికి చెందిన

ఇతర సభ్యులపై ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు సంబంధించి అనుభవజ్ఞులైన ట్రయల్ జడ్జి చేసిన ఫలితాలను ప్రస్తావించడం అనవసరం.

తనకు విధించిన శిక్ష, శిక్షల తీర్పు సరైనదేనని సవాలు చేస్తూ పిటిషనర్ పాట్నా హైకోర్టులో అప్పీల్ చేశారు. అతనికి విధించిన మరణశిక్షను కూడా హైకోర్టుకు లేదా నిర్ధారణకు పంపారు. మరణశిక్షను హైకోర్టు ధృవీకరించడంతో పాటు పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన అప్పీలును కొట్టివేసింది. ఈ ఉత్తర్వుకు విరుద్ధంగా పిటిషనర్ ప్రత్యేక సెలవుపై ఈ కోర్టుకు వచ్చారు. భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 303లోని నిబంధనల పరిధి, ప్రభావానికి సంబంధించి మాత్రమే ప్రత్యేక సెలవులు మంజూరు చేయబడ్డాయి. అందుకే ప్రస్తుత కేసులో సెక్షన్ 302/34 కింద దోషిగా తేలిన పిటిషనర్ కేసు సెక్షన్ 303 కిందకు వస్తుందా అనేది మా నిర్ణయానికి తలెత్తే సంకుచిత అంశం.

ఎం.ఎస్.కె. ఇప్పటికే యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష అనుభవిస్తున్న నిందితుడు హత్యకు పాల్పడి దోషిగా తేలిన కేసుకు మాత్రమే సెక్షన్ 303 వర్తిస్తుందని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది శాస్త్రి వాదించారు. సెక్షన్ 303ను ఎక్కడైనా మాత్రమేవర్తింపజేయవచ్చని స్పష్టం చేశారు. తదుపరి విచారణలో, ఖైదీ మరొక హత్య చేసినట్లు కనుగొనబడింది. సెక్షన్ 303లో ఉపయోగించిన "హత్య" అనే పదం ఖైదీ స్వయంగా హత్య చేసి ఉంటాడని సూచిస్తుంది, అందువల్ల సెక్షన్ 34 ను ఆశ్రయించకుండా సెక్షన్ 302 ప్రకారం దోషిగా నిర్ధారించబడుతుంది; మరియు ప్రస్తుత కేసులో, పిటిషనర్ రాంబిలాష్ సింగ్ హత్యకు తానే పాల్పడినట్లు రుజువు చేయబడినందున దోషిగా నిర్ధారించబడలేదు, కాని అతను హత్యకునిర్మాణాత్మకంగా దోషిగా నిర్ధారించబడ్డాడు మరియు నిందితులందరి ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యానికి అనుగుణంగా ఈ హత్య జరిగిందనే కారణంతో సెక్షన్ 302/34 కింద దోషిగా నిర్ధారించబడ్డాడు. దిగువ న్యాయస్థానాలు పిటిషనర్ ను 302/34 కింద

దోషిగా నిర్ధారించిన మాట వాస్తవమేనని, ఆ శిక్షను దృష్టిలో ఉంచుకుని శ్రీ లేవనెత్తిన అంశమని పేర్కొన్నారు. శాస్త్రిని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

సెక్షన్ 303 ఉద్దేశ్యం కోసం, ఒక వ్యక్తి హత్య చేశాడని ఎప్పుడు చెప్పవచ్చు? అతనిపై సెక్షన్ 303 ప్రయోగించడానికి ముందు ఒక వ్యక్తి తానే హత్య చేసినట్లు రుజువు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది, లేదా సెక్షన్ 302/34 ప్రకారం ఆ వ్యక్తి హత్యకు పాల్పడినట్లు చూపిస్తే సరిపోతుందా? పిటిషనర్ వాదనకు ఎస్ ఎస్ అనే వాస్తవం నుండి మద్దతు పొందడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. 299 మరియు 300 ఒక నిర్దిష్ట చట్టాన్ని సూచిస్తాయి. ఉదాహరణకు సెక్షన్ 299 ప్రకారం, అందులో పేర్కొన్న ఉద్దేశ్యంతో లేదా జ్ఞానంతో ఎవరైనా ఒక చర్య చేసి మరణానికి కారణమైనట్లయితే, వారు నేరపూరిత హత్యా నేరానికి పాల్పడతారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఇది అవసరమైన ఉద్దేశ్యం లేదా జ్ఞానంతో చేసిన చర్యే నేరపూరిత హత్యా నేరంగా పరిగణించబడుతుంది. అదేవిధంగా 300వ సెక్షన్ లోని మూడు క్లాజుల్లో పేర్కొన్న విధంగా మరణానికి కారణమయ్యే ఉద్దేశ్యంతోనో, ఉద్దేశంతోనో, జ్ఞానంతోనో మరణానికి కారణమైన చర్యను హత్యగా పరిగణిస్తారని సెక్షన్ 300 చెబుతోంది. ఇది హత్యకు సమానమైన నిర్దిష్ట చర్య అని మరోసారి చూపిస్తుంది, కాబట్టి, హత్యకు సమానమైన చర్యను ఒక వ్యక్తి స్వయంగా చేస్తే తప్ప, అతను ఎస్ కింద హత్య చేశాడని చెప్పలేము. 303. నిజానికి పిటిషనర్ మన ముందు ఉంచిన వాదన ఇది.

ఈ వాదన యొక్క ప్రామాణికతను అభినందించేటప్పుడు, 34 వ అధికరణలోని నిబంధనల ప్రభావాన్ని గుర్తుంచుకోవడం అవసరం. సెక్షన్ 34 ప్రకారం అందరి ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యానికి అనుగుణంగా అనేక మంది వ్యక్తులు నేరపూరిత చర్యకు పాల్పడినప్పుడు, అటువంటి ప్రతి ఒక్కరూ ఆ చర్యకు తాను మాత్రమే చేసిన విధంగా బాధ్యత వహిస్తారు. 302/34 కింద

అప్పీలుదారుడు దోషిగా తేలినప్పుడు సెక్షన్ 34లో పేర్కొన్న సూత్రాన్ని అమలు చేసిన ఫలితంగా, రాంబిలాష్ సింగ్ మరణానికి కారణమైన చర్యకు పిటిషనర్ బాధ్యత వహిస్తాడని, అది తాను మాత్రమే చేసినట్లుగా స్పష్టమవుతుంది. 34 వ అధ్యాయంలో నిర్దేశించిన సూత్రాన్ని వర్తింపజేయడం ద్వారా ఏర్పడే నిర్మాణాత్మక బాధ్యత యొక్క ప్రభావమిది. సెక్షన్ 34 ప్రకారం ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు ఉద్దేశపూర్వకంగా ఉమ్మడిగా నేరం చేస్తే, ప్రతి ఒక్కరూ ఆ నేరం చేసినట్లుగానే ఉంటుంది. 34వ అధ్యాయం నిర్దేశించిన సూత్రానికి ఆధారమైన ఉమ్మడి ఉద్దేశం సమిష్టిగా చర్యను సూచిస్తుంది మరియు దాని ప్రతిగా, ముందస్తు ప్రణాళిక యొక్క ఉనికిని సూచిస్తుంది. అందువలన, ముందస్తు ప్రణాళిక ప్రకారం ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు ఒక నేరం చేయడానికి ముందుకు సాగితే, సెక్షన్ 34 అడుగులు వేసి, ఒకరు చేసిన పనికి మరొకరు ఒకే విధంగా బాధ్యత వహిస్తారు. 34వ అధికరణ నిర్దేశించిన నిబంధన ప్రభావం దృష్ట్యా ఎస్ కింద ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారించారనే వాదనను అంగీకరించడం కష్టం.302/34, అతను హత్య నేరం చేశాడని చెప్పలేము. బాధితురాలి మరణానికి కారణమైన చర్య మరొక వ్యక్తి చేసి ఉండవచ్చు, కానీ ఆ వ్యక్తి మరియు అప్పీలుదారు పంచుకున్న ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యానికి కొనసాగింపుగా ఆ చర్యను అవతలి వ్యక్తి చేసి ఉండవచ్చు, చట్ట ప్రకారం, ఈ చర్యను అప్పీలుదారుడు మాత్రమే చేసినట్లుగా భావించాలి. కాబట్టి సెక్షన్ 302/34 ప్రకారం 11 మందిని దోషులుగా నిర్ధారిస్తే, బాధితురాలిని చంపిన వ్యక్తి ఎంత హత్య చేశాడో అంతే హత్య చేశాడని భావించాలి.

సెక్షన్ 302/149 ప్రకారం పిటిషనర్ ను దోషిగా తేల్చినా పరిస్థితి భిన్నంగా ఉండదు. సెక్షన్ 149 ప్రకారం చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశానికి చెందిన ఎవరైనా ఆ సభ యొక్క సాధారణ ఉద్దేశ్యాన్ని ప్రాసిక్యూషన్ చేయడంలో నేరం చేసినట్లయితే, లేదా ఆ సభ యొక్క సభ్యులుఆ వస్తువును ప్రాసిక్యూషన్ చేయడానికి అవకాశం ఉందని తెలిసినట్లయితే, ఆ నేరం చేసిన సమయంలో ప్రతి వ్యక్తి, అదే అసెంబ్లీకి చెందిన సభ్యుడు, ఆ నేరానికి దోషి. సెక్షన్ 149 విధించిన నిర్మాణాత్మక

బాధ్యతకు ఆధారం చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశానికి సభ్యత్వం మాత్రమే అనేది వాస్తవమే, అయితే సెక్షన్ 34 సూచించిన నిర్మాణాత్మక బాధ్యతకు ఆధారం నేరం చేయాలనే ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యంతో అదే చర్యలో పాల్గొనడం. ఏదేమైనా, చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశానికి చెందిన ఒక సభ్యుడు ఆ సభ యొక్క సాధారణ ఉద్దేశ్యాన్ని ప్రాసిక్యూషన్ చేయడానికి ఒక హత్య చేసినట్లయితే, ఆ నేరం జరిగిన సమయంలో చట్టవిరుద్ధమైన సమావేశ సభ్యులందరూ ఆ సభకు చెందిన వారుగా ఉన్న చట్టవిరుద్ధ సమావేశ సభ్యులందరూ హత్యా నేరానికి దోషులుగా పరిగణించబడతారనే చట్టపరమైన పైఖరిలో ఎటువంటి తేడా లేదు. అటువంటి సందర్భంలో, సెక్షన్ 302/149 ప్రకారం ఒక వ్యక్తిని దోషిగా నిర్ధారిస్తే, చట్టపరంగా, అతను నిజమైన హంతకుడికి ఉన్నంతగా హత్య చేసినట్లుగా పరిగణించాలి. అందువల్ల, సెక్షన్ 303 వాస్తవానికి జీవిత ఖైదు అనుభవిస్తున్న వ్యక్తి మరియు వాస్తవానికి బాధితుడి మరణానికి దారితీసే చర్యకు పాల్పడిన కేసులకు మాత్రమే పరిమితం కాదని మా అభిప్రాయం. యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష అనుభవిస్తున్న వ్యక్తికి సెక్షన్ 302 కింద లేదా సెక్షన్ 34తో పాటు సెక్షన్ 302 కింద నేరం రుజువైన సందర్భాల్లో కూడా ఈ సెక్షన్ వర్తిస్తుంది. సెక్షన్ 303 ప్రకారం పిటిషనర్ కు మరణశిక్ష విధించడంలో కింది కోర్టులు సరైనవేనని మన అభిప్రాయం.

ఫలితంగా అప్పీలు విఫలమై కొట్టివేయబడుతుంది.

అప్పీల్ కొట్టివేత..